

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Apponyi a tanítókhöz.

Irta: Kozma Kálmán dr.

Apponyi Albert gróf nyilatkozatai mindig eseményszámba mennek, akár élőlőzoban halljuk azokat, akár irásokban olvassuk. Hogyisne! Fényes elme — párosulva nemes szívvel — szellemi kincstárából embertársai részére oly kincseket osztogathat, amelyek hasznosságukat, életrevalóságukat már a maguk igazságában bírják.

A *Keresztény Tanító* egyik utóbbi számában *Miként szolgálhatja a nemzeti eszmét leghívebben a tanító* címmel rendkívüli érdekes cikket közölt, amelyben a többek között így is szól: Örömmel üdvözlöm a keresztény szellemű tanítók sorakozását, melyet szükségessé tesz a vallásellenes irányzatok sajnálatos terjedése a tanítóság egy részében». Ezen szavak azonban olyasmit is elárulnak, ami mélyen sajnálatos. Aki a tanüggyel csak futólag is foglalkozik, megdöbbenve vehette észre, hogy az utóbbi időben mintegy egyöntetű jeladásra törnek a keresztény pedagógia ellen azok, kiknek nagyon is érdekükben áll a keresztényellenes nevelés és tanítás.

Csak az a mélyen szomorító, hogy az ily törekvéseknek sok helyen zászlóvivői azok a tanítók, kik ugyan keresztényeknek mondják magukat, de mindent elkövetnek tetteikkel a keresztény nevelés-tanítás ellen.

Az ilyen tanítókkal úgy lehet elbánni, illetőleg őket működésükben elszigetelni, ha a valóban keresztény szellemű tanítók, akik nem a hitvallásos iskolákban működnek is, keresztény alapon szervezkednek körökbe, egyesületekbe.

Erről a keresztény alapról úgy nyilatkozik

Apponyi: «...szeretem őket feladatuk magasztán látni s az csak úgy lehetséges, ha megmaradnak keresztény alapon, mely egyedül bir nemzetfenntartó, népboldogító erővel».

Arany szavak! Fényesen igazolják ezt a németországi tanítók, kik vallásosan nevelve az ifjúságot, egyúttal hazájukért minden áron és minden időben lelkesedni tudó emberekké képezték azt. De igazolják ezt a francia tanítók is, kik midőn vallástalanságban képezik ki a reájuk bizott gyermekeket: egyúttal a hazafiatal generációk mintaképévé is nevelik azokat.

Vallásos nemzedék soha sem árthat hazájának, de a vallástalan már sokszor megásta hazájának a sírját.

«A tanítóra — így szól Apponyi — a keresztény jelleg megőrzése nem szolgálást jelent, hanem lelkiszabadságot a folyton változó, szélsőes, bizonytalan irányzatokkal szemben; nem jelenti méltósága lefokozását, hanem annak fölemelését a pusztá betűragástól a nevelői hivatás magaslatára».

Ahany szó: annyi igazság. Az úgynevezett «felvilágosodott», a keresztény igazságoktól «eloldódott» tanítók mily szánalmas példáját nyújtják a nevelés-tanításban a kapkodásnak, a különféle irányok közötti ugrándozásnak s épen ezért a be nem végzett felületes munkának.

Ma még csak itt-ott kezdte ki nálunk a keresztény szellemet néhány önbeképzelt nagyság. Szeretjük is hinni, hogy ezek teljesen magukra fognak maradni.

A keresztény szellemtől áthatott tanítót tisztelettel veszi körül tanítvány, szülő, társadalom egyaránt. A nekik juttatott szeretet és bizalom szebben ragyog bármely mulandó kincsnel.

Az egész határozottsággal és bátorsággal ápolott keresztény szellem még azok előtt is fog

imponálni, kik különben olyan hideg lakatos-félék, mennyivel inkább azok előtt, akik mérlegelni tudják, hogy mily sokat köszönhet az egyház és a haza a keresztény alapon nyugvó nevelés-tanításnak.

Keresztény szocializmus.

Irta: *Moravitz Lajos.*

A szocialis tevékenységnek egy új faja mutat az elmúlt évtized alatt hódító útra hazánkban: a keresztény szocializmus. Az eszme, a tan nem új, csak az elnevezés új. Batran mondhatjuk, hogy a keresztény szocializmus a kereszténységgel egyidős s hogy a szocializmus elnevezéssel legjogosabban ezt nevezhetjük, mely a felebaráti szeretetet, az ember erkölcsi és anyagi érdekét, az egyén boldogulását, a társadalom tagjainak együttműködését, a társadalom fejlődését nem ingó homokra, elérhetetlen utópiákra, megvalósíthatatlan hamis elvekre, de erős, örökéletű evangéliumi igazságokra építi, amelyek Krisztus által vettek és állapítottak meg.

A keresztény szocializmus megalapítója Ketteler mainzi püspök. Ő hirdette először szóval és írásban, hogy ha a társadalmi kérdést meg akarjuk oldani, az egész gazdasági rendszerünket keresztény alapokra kell építeni. Ez elvek alapján megindítja a mozgalmat Németországban s ennek köszönheti létezését a birodalom legerősebb pártja, a centrum.

Franciaországban, Ausztriában, Svájcban, Angliában rohamosan indult meg Ketteler fellépése után a keresztény szocialis szervezkedés s azóta erősen fejlődött s nagy diadalokat aratott.

Magyarországon elsőnek Giesswein Sándor dr. hirdette az eszmét s 1897. őszén Győrött az ő buzgalma folytán megalakul az első keresztény szocialis egyesület. Ezt nyomon követi a budapesti, a pápai, a szombathelyi stb. polgárság és munkásságnak a ker. szoc. egyesületbe való tömörülése, szervezkedése.

Az eszme rohamosan terjedt, a szervezetek száma növekedett, ez okból szükségessé vált egy lapnak megindítása. 1904. évi május hó 22-én, pünkösd napján megjelent az első magyar ker. szoc. ujság, az »Igaz Szó.«

1903. évi október hó 22-én és 23-án tartották meg a magyar keresztény szocialisták első országos kongresszusukat, amelyen megalakították központi szervezetüket, a Keresztény Szocialis Egyesületek Országos Szövetségét.

A magyarországi keresztény szocialis mozgalom ma egymással összefüggő három főirányban halad: társadalmi, gazdasági, és politikai téren. A mozgalom megindult társadalmi téren, célja volt a keresztény szocialis eszméknek a társadalom különböző rétegeibe való bevitelle, különösen a leginkább veszélyeztetett munkástömegek soraiba; a mozgalom népszerűsítése, önképzés, közművelődés, önségélyezés. E célra szolgálnak az általános jellegű keresztény szocialis egyesületek.

Az egyes társadalmi rendek, különösen a védelemre leginkább reá szoruló munkásság gazdasági érdekeinek védelmére szolgál a másodsorban megindított szakszervezeti mozgalom. Ezen gazdasági

érdekképviselet szervei a munkásszakszervezetek és szintén megalakítandó mezőgazdasági-, iparos és kereskedői szervezetek.

De a keresztény szocialis eszmék teljes diadalra csak úgy juthatnak, ha azok szolgálatába szegődik az államhatalom is. Tekintve azon óriási befolyást, melyet a modern állam s különösen a magyar államhatalom társadalmi és gazdasági kérdésekben is érvényesít, parancsoló szükségesség, hogy a keresztény szocialisták ez irányban is fölvegyék a küzdelmet.

A keresztény szocialis egyesületek azonban ma már nem kizárólag társadalmi szervezetek. Nemcsak a keresztény eszméknek terjesztői, a kereszténységnek bástyái, védelmezői, de a kultúra terjesztése mellett a községi, a városi élet ellenőrzői, irányítói; a szegény elhagyott nép erkölcsi érdekein kívül anyagi érdekeinek istápolói, javítói. Ott, ahol keresztény szocialis egyesület van, a községi, a városi élet keresztény irányban fejlődik, ott háttérbe szorulnak a kereszténység ellenségei. A hitel- és fogyasztási szövetkezeteken kívül az újabb időben földművelő szövetkezeteket alakítanak, amelyek az egyesületek tagjainak földbérletek szerzését teszik lehetővé. A földbérletek lebonyolítására alakította meg 1912. évben a keresztény szocialis szövetség a Keresztény Szocialis Földbérlet Bankját, Ma a tizenöt egyesület kebelében működő földbérlet szövetkezet tagjainak négyezer hold földnél többet juttatott 1—5 holdas parcellákban.

Az ipari munkásság szervezetei a szakszervezetek. Ezek a szocialdemokrata szervezetekkel állandóan erős küzdelmet fejtenek ki. Jelenleg hét országos keresztény szocialis szakszervezet van. E hét országos szakszervezetnek van 56 helyi csoportja, 6807 taggal (a szocialdemokratáknak közel 90 ezer!). 1913. évben segélyekre és egyéb címen kifizetett 18,096.98 koronát; több mint 3000 munkást munkáztatott a munkaadóknak. A munkát kereső munkásokat mind elhelyezte, sőt a munkást kereső munkaadók 30 százalékát nem tudta kielégíteni.

A központ szervezése az egyesületek és szakszervezetek szervezése, fejlesztése és erősítése miatt csak az újabb időben indult meg. Azért ennek működése még csak a kezdet kezdeténél van. Így az országban mindössze kilenc ker. szocialis pártszervezet működik. Ezen irányzatú munkának a képviselőházban egy tagja van: Giesswein Sándor dr.

Ugyancsak az újabb időben indult meg a tanoncok keresztény szocialis alapon való szervezése. A szocialdemokraták e téren már évek óta működnek, erős tanoncalappal rendelkeznek, így igen erős munkát kell végezni a keresztény szocialistáknak, hogy eredményt érjenek el. A keresztény szocialis szövetség a múlt évben egy lapot indított a tanoncok részére »Ifjúságunk« címen, mely határozott keresztény, hazafias irányával nagy szolgálatot tesz.

A keresztény szocialisták munkája a legfelsőbb helyen is magára vonta az illetékesek figyelmét. Magyarország hercegprimása az idejéi katolikus nagygyűlésen buzdításul a következőket mondotta: »Szervezni kell a népet keresztény szocialis alapon. Szívennek hó vágya, hogy ez a nagygyűlés szólaltassa meg szerte az országban azt a fájdalmas öntudatot, hogy katolikus munkásaink lelkiismereti felszabadítására nem tettünk eleget s indítsa meg azt a nagy, erős fogadást, hogy a multnak mulasztásait pótolni fogjuk«. Zichy Jánosnak a szegedi

nagygyűlésén
mondotta a
szocialis
politikában
szolgálatot
mint az Or
már a szeged

Magyarors
zott e szava
magyar Kere
Keresztény
Szentkirályi-
kiadásában
lemben jelen

Té

Ily címen
ügyelő-igazga
gyűmölésekep
tapasztalatai
ben a népsík.
ben előfordul
Valóban szak
gos, áttekinth
bő és változat
sikerült is me
társait annak

Hogy a re
azon ismerete
által terjeszt
igazság szem
hogy egy-c
síteni az újab
rázatainkban
olykor egy ki
hogy amit
mondanak, a
kizáróan meg
mert ezekben

Meg vagy
fogja üdvözöl
ségelteljes m
tot s az által
kat, igazságo
Amde téve
szerint ezt az
csoda, hiszen
kérdést, meg
aránylag csek
nek-másiknak

Mielőtt t
foglalt helye
tásban is alka
szó nélkül hag
főbb és egy-k
I. Könyve
rontókról.

Téves a t.
felfogása, hog
fajtájának (t.
vadakká váltó
rontókét nem.
érdemét, mert
nunk, ha arra
mily nagy fel
(13. lapon.)

Először is
voltak tulajdo
Kálmán decri
strigis vero, q
ner Emil ezek

nagygyűlésen mondott ama kijelentésére célozva, hogy: «A keresztény szocializmusa a jövő», azt mondotta a hercegprímás: «Vessük rá magunkat a szó iápolitika minden ágára, elméletben és gyakorlatban szolgáljuk azt az irányt, amelyé a jövő, mint az Orsz. Kath. Szövetség nagynevéű elnöke már a szegedi katolikus nagygyűlésen mondotta».

Magyarország hercegprímásának ajkáról elhangzott e szavak bizonyára erősebb lendületet adnak a magyar keresztény szocialis mozgalomnak. Sőt a Keresztény Szocialis Szövetség (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. II.) már is elhatározta, hogy a kiadásában megjelenő «Igaz Szó»-t nagyobb terjedelemben jelenteti meg.

Tévedések a tanításban.

Irta: Vasicsék József.

Ily címen Kerekes József kecskeméti népiskolai felügyelő-igazgató részint tudományos olvasmányainak gyűjteményekében, másrészt pedig személyesen szerzett tapasztalatai alapján egy füzetet bocsátott közre, melyben a népsk. tanításnál és a legelterjedtebb tankönyvekben előforduló tárgyi hibákra és tévedésekre mutat rá. Valóban szakszertű és szorgalmas munkát végzett s világos, áttekinthető rendszerbe foglalt példának rendkívül bő és változatos sokaságával nemcsak igyekezett, hanem sikerült is meggyőznie olvasóit s különösen tanítókartársait annak szükségességéről.

Hogy a régebben szerzett ismereteinket s különösen azon ismereteinket is, melyeket az iskolában tanításunk által terjesztünk, meg-még kell vizsgálnunk a tárgyi igazság szempontjából!

hogy egy-egy elhalványult ismeretünket föl kell frissíteni az újabb tudományos művekből... hogy magyarázatainkban a szabotosságra törekednünk kell s evégből olykor egy kis önkritikát is gyakorolnunk kell,...

hogy amit a tankönyvek az első betűtől az utolsóig mondanak, abban nem kell mindig s minden kétséget kizáróan megbízni avagy egykedvűen megnyugodni, mert ezekben is fordulhatnak elő tévedések.

Meg vagyok róla győződve, hogy a tanítóság örömmel fogja üdvözölni, illetőleg már üdvözölte is nehéz és felelősségteljes munkájában ezt az új vezérfontalat, jóbarátot s az általa felvetett, bennefoglalt hasznos gondolatokat, igazságokat értékesíti majd a tanításban is.

Amde tévedni emberi gyarlóság s szerény véleményem szerint ezt az igen t. szerző úr sem tudta elkerülni. Nem is esoda, hiszen rengeteg anyagot ölel fel, igen sok vitatott kérdést, megcsontosodott tanítást, felfogást érint az aránylag csekély terjedelmű (75 lapnyi) füzetben. Egyiknek-másiknak bizony csak igen szűk helyeske jutott.

Mielőtt tehát a tanítóság Kerekes J. művében foglalt helyesbített tanokat magáévá tenné s a tanításban is alkalmazná, úgy vélem, nem lehet, nem szabad szó nélkül hagyni a szerzőnek alább tárgyalandó, három főbb és egy-két kisebb jelentőségű tévedését.

I. Könyves Kálmán törvénye a boszorkányokról és rontókról.

Téves a t. szerzőnek Könyves Kálmánról vallott az a felfogása, hogy a nagy király a boszorkányok csak egyik fajtájának (t. i. bűvös erővel állatokra átváltozók, fenevadakká változók) létezését tagadta, a rontások és meg-rontókét nem. Ez azonban nem kisebbíti a nagy király érdemét, mert valóban a legszebb elismerést kell mondanunk, ha arra gondolunk, hogy abban a korban a király mily nagy felvilágosultságának jele volt ez a törvény. (13. lapon.)

Először is tisztában kell lennünk azzal, hogy kik-mik voltak tulajdonképpen azok a strigák, amelyekről Könyves Kálmán decretumának 57. fejezete azt mondja: «De strigis vero, quae non sunt, nulla quaestio fiat». Dr. Hübner Emil ezeket írja Komáromy Andor «Magyarországi

boszorkánypercek oklevéltára» című és a Magyar. Tud. Akadémia kiadásában megjelent művének ismertetésében: «A strigákról az a vélemény, hogy azok alatt nem boszorkányokat, hanem a pogány vallás jósnoit kell érteni, kik a kereszténység első századaiban itt-ott még működtek s úgy látszik, Kálmán király idejében már megszűntek». Ezt a véleményt szerény felfogásom szerint, nálunk az a körülmény is teszi valószínűvé, mely szerint tagadhatatlan, hogy az ősmagyar vallásnak is voltak ilyen pogány jósnoit s ezek ellen irányultak első királyaink, szent István, I. Endre, szent László megtorló intézkedései. Minthogy azonban később a keresztény vallás megszilárdulásával az ilyen jósnoit is kivestek, joggal mondhatta Könyves Kálmán: De strigis vero, quae non sunt, nulla quaestio fiat. Intézkedett azonban a 60. fejezetben, hogy a kuruzslással, bűbajos szerekkel, méregkeveréssel foglalkozókat (malefici, nefefici, sortilegi), ha ez rájuk bizonyul, megbüntessék. Tehát ezeket nem szabad egy kategóriába sorozni a strigákkal, ami már abból is kiténik, hogy nem a strigákról szóló 57. fejezetben, hanem csak a 60. fejezetben tesz róluk említést, miközben a gyermekgyilkos anyák és a nőrablók elleni eljárást szabályozza, illetve iktatja törvénybe.

A valóságnak ilyenén beállítása mellett tehát az tűnik ki, hogy Könyves Kálmán éppen megfordítva, a bűbajjossággal foglalkozó kuruzslók, rontók elleni eljárást továbbra is fenntartotta (anélkül természetesen, hogy a kuruzslás és rontás babonás erejében hitt volna, vagy őket holmi boszorkányfajtáknak tartotta volna) s az akkor már nem létező pogány jósnoit (strigák) ellen, milyenek szent István és szent László idejében még találhatók voltak, a további eljárást megszüntette, illetve az előbb említett királyoknak rájuk vonatkozó törvényszakaszait egyszerűen hatályon kívül helyezte. A nagy királynak korát meghaladó felvilágosultságából — a szerző szavaival élve — valóban mit sem von le az, hogy a kuruzslók és rontók megbüntetését továbbra is fenntartotta, mert hisz olyanokat a mai teljesen felvilágosult korban is találunk, akik mindenféle mondvasinált, titkos bájszerekkel, ráolvasással, a jövődönék előrelátásával — számítva az emberi természetből talán soha ki nem irtható, babonás hiszékenységre — jogtalan és esdálatosképen még mindig busás anyagi előnyökhöz jutnak. Ezeket a mostani igazságszolgáltatás is büntetéssel sújtja anélkül, hogy bárkinek is eszébe jutna az gondolni, hogy a törvényalkotó azért üldözi őket, mert maga is hív a rontásban vagy kuruzslásban.

Mivel pedig Kerekes ugyanott a boszorkánypercek külön is megemlíti, legyen szabad ezekre vonatkozólag néhány megjegyzést tennem.

Mint láttuk a szerző a legnagyobb elismerés hangján szól Könyves Kálmánról azért, mert már abban a korban rendelkezett azzal a felvilágosultsággal, hogy merete megszüntetni a boszorkányporókat. Ez könnyen azt a hitet kelthetné az olvasóban, hogy Kálmán király előtt valami drákói szigorral, embertelen kínzásokkal, rögtöni máglyahalállal suították a strigákat. Pedig ez határozott tévedés, mert ezeknél sokkal kisebbeknek látszó vétségeket pl. lopást, csalást összehasonlíthatlanul szigorúbban büntették az akkori törvények. Vizsgáljuk meg közelebbről a tényállást.

Szent István II. decretumának 31. fejezete: «De strigibus»: ¹ «Ha valamelyik (asszony) strigának találtott (Si quae striga inventa fuerit) a törvény értelmében vezessék őt az egyházba és adják át a papnak, hogy az bűjtöt szabjon rá és kioktassa a hitben. A bűjtölés után pedig térjen haza.

1. §. Ha másodszor is ilyen büntetlen érik, hasonló bűjtölésnek vessék alá. A bűjtölés után pedig a mellén, homlokán és vállközben a templom fűzes kulcsával keresztalakban megjelölve térjen haza.

2. §. Harmadszor pedig adassék át a bírának. Szent László király I. decr. 34. fejezete «De satisfactione meretricum seu strigarum» pedig a strigákat és a kéjnéket (meretrix) egy fogalom alá sorozva (tehát a

¹ Azért így, mert némelyek «strix»-ből származtatják.

strigáknak nem kellett állatokká változniok, legfeljebb erkölcsi értelemben) ezeket tartalmazza: A kéjnéket és a strigákat a püspök belátása szerint ítélje (büntesse) meg.

Valóban enyhe büntetés, ha figyelembe vesszük, hogy ugyanezen király alatt a lopást első esetben csontkítással (örtnak, kéznek levágásával), második esetben már kötelhalállal büntették, nemest és szolgát egyaránt. (L. Szent László II. decr.)

A tulajdonképeni boszorkányhit, az ördöggel való cimboráskodás hite csak a XIII. században kezdett lábrakapni, melynek szélesebb elterjedése a külföldről szivárgott be hozzánk, mignem a XVII. és XVIII. században itt is üldözésszerű jellegűvé vált. De akkor már a világi hatóság kezébe kerültek ezek a perek, mert nálunk különösen az anyagi jog szempontjából az 1527 évi VI. t.-c.¹ alapján és a Corpus Jurishoz csatolt Cynosura Pors I.-ban foglalt eljárás szerint folytak le. (L. Dr. Hübner Emil u. o.)

Maga Komáromy Andor a Magyarországi boszorkányperek oklevéltára-nak szerkesztője is megállapította, hogy általában a magyar boszorkányhit sokkal kisebbszű, eszmeileg szűkebb, kevésbé fanatikus volt; azok, akik boszorkánysággal vádoltattak, lényegileg kuruzslók voltak, másrészt pedig a nép babonás hiedelme folytán gyanuba vett ártatlan nő- és férfi személyek (gyermekboszorkányra nincs példa a magyar boszorkányperekben), akiket tisztán boszorkány voltuk miatt nem igen ítélték el... mivelhogy az boszorkányság állapotja igen homályos és az emberi okosság nehezen penetrálja, arra nézve mostan az incta nem condemnáltatik. (Köloz megye törvényeszeke 1732.)

Vigyázni kell tehát, hogy csak amúgy röviden oda-vetett mondattal esetleges balveleményeknek ne adjunk könnyen lobbánó gyújtóanyagot.

II. Szent István megkereszteltetése.

Művének 46. lapján azt írja a szerző, hogy Vajknak szent Adalbert által történt megkeresztelése téves, vagy legalább is kétes hitelű történeti adatokon alapul s legfeljebb mint történeti monda, de nem mint történeti tény szerepelhet a tankönyvekben, mert István szülei már 974. év táján keresztények voltak, így ő 977. táján már kereszténynek született s így István valószínűség szerint csecsemő korában volt megkeresztelve. Nem is Adalbert keresztelte.

Nem valószínű, sőt nagyon is kétséges és az akkori történelmi események — mint látni fogjuk — szinte teljesen kizárják azt, hogy szent István szülei, legalább is atya, Géza már 974. táján keresztények lettek volna. Géza 972-ben váltotta fel a fejedelmi székben atyját, Taksonyt, aki szilaj kézzel, harcias szellemben kormányozta az akkor még teljesen pogány magyarokat. Igaz ugyan, hogy Géza elhagyva atyjának harci politikáját, kezdé belátni, hogy nemzetét csak úgy mentheti meg a biztos pusztulástól és hazánk előbbi lakóinak, a hunoknak és avaroknak vezetés sorsától, ha a kereszténység felvétele által beilleszti azt az akkori polgárosult európai nemzetek sorába, de viszont az okosság és a dolgoknak természetes rendje azt parancsolta neki, hogy azt nem szabad hirtelenül, átmenet nélkül tennie, mert a belső megrázkódtatások, a visszahatás el nem maradhatott volna.

Szívesen fogadta tehát I. Ottó barátságos közeledését, követeit maga elé bocsátotta s megígérte, hogy hasonlóképpen ő is követséget küld majd a császárhoz. Ezt az ígérteit tényleg be is váltotta a magyarok fejedelme, mert 973-ban a húsvéti ünnepeket Quedlinburgban megülő I. Ottóhoz érkezett követségek között a schaffenburgi Lambert a magyarokat is említi. (L. Fraknoi: A kereszténység behozatalának története 339. lap.)

¹ Minden vármegyében arra külön választott 12-es bizottság feladata volt a tolvajokat, rablókat, gyújtogatókat, javasasszonyokat (incantatrices) gyilkosokat és más hasonló gonosztevőket felkutatni és érdemiük szerint megbüntetni.

Ezek a kölcsönös követségek hozták létre azt a békét, amely első feltétele, alapja volt a kereszténység terjedésének Magyarországon. Erre a békére hivatkozik Pilgrin VI. Benedek pápához írt emlékiratában: „Az újonnan megtérített magyar nemzet miatt akadályozva vagyok Rómába utazni, mely nemzet között egy békekötés alkalmával bátorságot vettünk magunknak a térítés megkezdésére. Majd továbbá elmondja, hogy a munka sikerrel járt, mert mindjárt a térítés kezdetén a magasabb rangú és fényesebb származású magyarok közül mintegy ötezret térítettek és kereszteltek meg. Amde egészen bizonyos, hogy ezek között nem volt Géza a fejedelem, mert lehetetlen, hogy ezt a legfőbb fontosságú ténylegelsősorban ne említette volna a passauai érsek. Az örvendetesen haladó térítés munkáját egy váratlan esemény zavarta meg, 974-ben VI. Benedek pápa halála után bomlidozni kezdett az európai béke. Henrik bajor herceg fellázadt Ottó ellen s ebben a háborúban a magyarok Henrik, Pilgrin pedig Ottó pártján állott. Természetes, hogy Pilgrin hittérítőit ellenségeknek tekintették idehaza és távozásra kényszerítették őket. A háború befejezése után 976-ban újult erővel megindult a térítés munkája, Géza örömmel fogadta az új hittérítőket, sőt maga is: „élvezettel fogadta keblébe a hitnek magvait s elérkezettnek látszott az idő, hogy maga is családotul felvegye a kereszténységet. Amde tapasztalnia kellett, hogy ezen terve kivételében rendkívül sok akadállyal kell lépten-nyomon találkoznia. Ilyenek voltak: a magyarok harcias kedve, a reformok, különösen pedig a beözönlő idegenek iránti gyűlölet, az új vallás felvételevel összekötött terhek: tized, templomepítési terhek. Mindezek természetesen a kalandokra vágyó, szabad, régi vallásukhoz ragaszkodó magyarok között a legnagyobb elkeseredést szülték, amelyhez csak a kedvező alkalom hiányzott, hogy nyílt lázadásban kitörjön. Ily szomorú viszonyok közt Géza fájdalommal látta, hogy legtisztább törekvéseit félreértik s ő, aki nemzetének megmentője óhajtott lenni, népének elnyomója és gyilkosaként tünt fel honfitársai szemében.

Mi természetesebb tehát, mint — egészen evidens bizonyítékok híján, melyek az ellenkezőt kétségtelenül tennék — elfogadni Fraknoiak egyébként pozitív tényekkel is támogatott véleményét: „Géza már uralkodása első éveiben ismerte és igaznak tartotta Krisztus hitét, hogy azonban népének és különösen a hatalmas ellenzéki pártnak kedvezzen, hogy a még pogány magyarokat meggyőzze, hogy ő a hagyományos hazai szokásokat is tiszteletben tartja, hogy a rögtöni átmenet által a megtérítés sikerét ne kockáztassa, a keresztény religio nyilvános bevallását és a kereszténység felvételét kedvezőbb időre elhalasztani jónak látta. S ez a kedvező alkalom meg is jött 904-ben, amikor Vajk nevű fiával együtt szent Adalbert kezéből felvett kereszténység által nyíltan is elfogadta Krisztus vallását.

Már most ami specialiter szent István megkereszteltetését illeti, félreismerhetetlen történelmi adatok bizonyítják, hogy azt szent Adalbert eszközölte. Nem szorulunk Hartwig legendájára, van erre vonatkozólag elég más, hazai és külföldi följegyzésünk. IV. Béla egy 1263-iki oklevelében említi Deodatust, aki... az előbbemlített szent István királyt szent Adalbert püspökkel keresztvív alá tartotta. A szász Annalistánál olvassuk: Meghalt István a magyarok vallásos (jambor) királya, aki egész nemzetével együtt Krisztus vallására tért, őt szent Adalbert püspök és vértanú keresztelte meg. A verdeni krónika pedig ezeket tartalmazza: Ebben az időben keresztelte meg szent Adalbert püspök Istvánt, a magyarok királyát még sok mással egyetemben.

Világos szavaival méltán csatlakozik az előbbi történetírókhoz a ferrari Ricobold azt mondván: Ez az István király kiváló erényességű férfiú volt, akit szent Adalbert keresztelt meg.

Végezetül pedig ezen kétségbevonhatatlan adatok kiegészítésül szolgáljon a ravennai szent Adalbert-temp-lóban látható régi haüt-relief faragvány, mely — Fraknoi szavaival élve — az idők viszontagságai, rosszakaratú emberek hamisításai veszélyének nem volt ki-

téve. E
Istvánt
Luotrat

Mi
szor di
mind G
pedig s
mint if

V

Ne i

talán

és érzel

rével el

által f

nekem

amely

olyan

tart te

elbírált

mert e

ményei

pedig e

tatnám

között

én pec

tisztele

sem ege

hatalon

dorra r

egy el

vábbi

lössége

irtam

Sándor

érvésév

Hog

Ausztr

is tudó

kivétel

szágha

ban De

az olas

ottani

Mondj

hatók a

lom, a

abban,

anélkü

ményes

tény.

Mon

lennie,

folytán

tanítók

a közs

zete és

ország

többi k

larizáci

Do

nincs s

van a

útban

ban D

eszmén

amikor

különf

ciálizm

tekinté

téve. Ez azt a jelenetet ábrázolja, amint szent Adalbert Istvánt kereszteli, alatta pedig ez a distichon olvasható: Luotrat Adalbertus Stephanum baptizatis undis Sic melior capiti facta corona fuit.

Mindezek alapján tehát teljes joggal írhatta az annyiszor dicsérőleg hivatott Fraknoi Vilmos: először, hogy mind Géza, mind István 994-ben kereszteltetett meg és pedig szent Adalbert által, másodsor hogy István már mint ifjú és nem mint csecsemő kereszteltetett meg.»

(Folytatjuk.)

Válasz egynémely támadásra.

Irtta: Bertalan Vince.

IV.

Ne is csodálkozzék Dobó Sándor azon, hogy általában vádaskodása és elfogult protestáns színezetű és érzelmű bírálatával szemben az ellen elbírálás fegyverével élek. Ne higgye azonban, hogy a klerikális hatalom által fizetett író volnék. Amennyiben pedig bírálatam nekem kellemetlen volt, vegye abbeli csalódásomnak, amely szerint én Dobó Sándor barátomat nem véltem olyan embernek, aki a kákán csomót keressen. Mit tart természetesebbnek vagy mit nem, azt jórésben már elbíráltam, abban azonban nyugodt lehet, hogy azért, mert egyházam törvénnyel biztosított javait és intézményeit védem, még nem vagyok klerikális, amennyiben pedig e válasz ellenére, vagy annál is inkább annak találatnám, akkor mint azt rea nézve is kifejtettem, kettőnk között az a különbség, hogy ő a református klerikalizmus, én pedig a katolikus klerikalizmus embere vagyok; tisztelettel megjegyezvén azonban sem előre megrendelt, sem egyébként fizetett embere nem vagyok a klerikális hatalomnak, aminthogy én sem tartom azt Dobó Sándorra nézve, mégis azzal a különbséggel, hogy egyetlen egy előkelő helyről sem kaptam figyelmeztetést a további teendőkre nézve. A sajtát elhatározásomra és felelősségemre és minden ellenszolgálat nélkül írtam, amit írtam és pedig oly jó katolikus érzéssel, mint Dobó Sándor barátom az ő erős meggyőződésű református érzésével.

Hogy Francia-, Olasz és Spanyolországokban, sőt Ausztriában is szekularizáltak, tudom. De viszont azt is tudom, hogy azok az államok egy elenyésző kisebbség kivételével katolikus lakosságú államok. Sőt Oroszországban is szekularizált állapot van! Nem tudom azonban Dobó Sándor barátom tudja-e, hova lett a franciák, az olaszok egyházi vagyona, vajjon boldogabbak-e az ottani állapotok, mint a szekularizáció előtt voltak. Mondjuk, boldogabbak. De hát akkor minek tulajdoníthatók a francia szindikálistáknak a szabadművészes uralom, a szabadművésztől való ódozkodása? Bizony abban, mert az elbirtokolt egyházi vagyon elúszott anélkül, hogy az árverezőkn kívül mások akár intézményesen, akár másként hasznát látták volna. Ez tény.

Mondja meg — hisz ily dolgokban járatosnak kell lennie, — vajjon az egyházi vagyon szekularizációja folytán és abból mennyire emelkedett a franciaországi tanítók anyagi helyzete és mennyivel csökkent az állam, a községek iskolai költségvetés előirányzatának fedezete és, hol jóformán legelőször szekularizáltak, Oroszországban, miben nyilvánul meg a műveltség haladása a többi kulturákkal szemben, ahol még nincs szekularizáció?

Dobó Sándor barátomnak nagyon fáj, hogy ma még nincs szekularizáció, de mint írja: «lenni fog! útban van a haladás, a műveltség, a szekularizáció». Igen, útban van. Ez meg van állapítva! Azt kérdelem én azonban Dobó Sándor barátomtól, vajjon az a nagy, az az eszményi szociális állam megvalósítása érdekében, amikor, úgy közbevetőleg legyen mondva, a különféle válfajú nyájakat és gulyákat őrizni, a szocializmus kétségtelenül magas színvonalon álló körültekintéssel beállított és a megfelelő orvosi fakultásokon

is kiképzett pásztorok alkalmaztatnak, mondom, ennek megvalósítása, siettetése érdekében útban van-e az, hogy ne csak az egyházak, hanem mások öröklött vagy szerzett magánvagyonra is a szocializmus érvényesülésének közjára szekularizáltassék. Útban van-e az, hogy mint egykor a római birodalomban törvényileg meghatározva volt, mikép az ingatlan szerzése kötött mennyiséghez legyen kötve. Mert nem feltétel nélkül a szekularizáció meg oda vezetne, ahol tényleg állunk, azzal a különbséggel, hogy az nemzeti létünket alapjaiban rázkodtatná meg, sőt döntené le.

Hogy mi, katolikusok az önkormányzat (autonomia) megállapítását, szabályozását, életbeletetését várjuk és sürgetjük, arra nézve nagyon jól mondja Dobó Sándor barátom, tesszük azt azért mivel hogy, az által örökre biztosítsuk az egyházi vagyon tulajdonjogát. Milyen legyen ez az autonomia, attól az én barátom feje ne fájjon, bármit mondott is Csáky Albin gróf. Ez pusztán és merően a mi ügyünk. Remélem azonban, elismeri méltóztatik abbeli jogunkat, hogy lényegében mi is azon törvényes védelmet keressük és találhatunk fel leendő autonómiainkban, amit ők már régebben bírnak saját vagyonuk örökre való biztosítása tekintetében autonómiajukban, amikor nekünk katolikusoknak abszolúte semmi közünk mindaddig, míg törvényes örökségünkben, szerzeményünkben és jogainkban meg nem háborgatnak... Bizony így van, Dobó Sándor uram!

Ami Dobó Sándornak az Orsz. Szövetség alapszabályaiból a 2. §-ra vonatkozó azon és olyképen való okoskodását illeti, hogy mivel az akként intézkedik, hogy a Szövetség «megvitatja a törvényhozásnak a népoktatásra és a tanítóságra vonatkozó tervezeteit és intézkedéseit»; «ugyanígy jár el a népoktatásügyet és a tanítóságot érdeklő minden más kérdéssel, amely a sajtóban, vagy bármely helyen felmerül»: mert előzőleg kimondja azt is, «hogy felkarolja a tanítók közös társadalmi ügyeit» és így szerinte nyilvánvaló, hogy az iskolák államosításának kérdése is, mint a társadalomban, a sajtóban is felmerült és felszínen tartott kérdés, olyan kérdés, amellyel a Szövetségnek alapszabályszerűleg foglalkozni kell.

Már most azt a kérdést is felvetem Dobó Sándor barátomnak, vajjon a Szövetség alapszabályának 23. §-a minő jogokat akar megvédeni, mikor azt mondja: «felekezeti és nemzetiségi, továbbá politikai és társadalmi pártügyek, párttételek a Szövetségtanács közgyűlése elé nem hozhatók és nem tárgyalhatók.» Ennek kapcsán sorolja fel mindazon kérdéseket, amelyek az iskolák ügyeit illetően oly politikai és felekezeti kérdések, amik az itt jelzett szakasz szerint nem tárgyalhatók.

Igenis, én is azt mondom, amit ő: Az Orsz. Szövetségben csak a közösen minden tanítót és iskolát érdeklő kérdésekkel foglalkozhat. Onnan ki kell zárva (ez időszertint) lenni minden olyan speciális kérdésnek, amely csak egyik vagy másik iskolafentartó tanítóit úgy érdekli, hogy annak intézése saját iskolafentartó hatósága jogkörébe tartozik.»

Nos Dobó Sándor barátom, mivelhogy az iskolafentartás kardinális joga az iskolafentartóknak és mivel mi tanítók, az iskolafentartóknak akár tesszük, akár nem, tulajdonképen és csak alkalmazottjai vagyunk, mivel pedig az iskola nekünk tanítóknak nem oly tulajdonunk, amelynek birtoklását, kezelését illetően mi tárgyalásokba, vitákba bocsátkozni, avagy határozatok hozatalára feljogosítva volnánk; mivelhogy továbbá az iskolák államosításának ügye az iskolafentartók kebelbeli ügye, mi természetesebb, mint az, hogy azzal a kérdéssel a Szövetség 23. §-a értelmében, mint politikai kérdéssel egyáltalán nem foglalkozhatik, aminthogy nem foglalkozhatik azzal a kérdéssel sem, hogy a hittan az iskolából kiküszöböltessék és pedig annál kevésbé, mert ez a kérdés igazán érzékeny érzelmi kérdés, kiváltképen pedig világnézet szempontjából. Miért is nagyon igazat adok Dobó Sándor barátomnak, hogy a Szövetség munkálkodásába felekezeti kérdést nem szabad be-

vonni; de persze, az en nezőpontomból tekintve, aki azt állítom, hogy a hittan tanításának kérdése igenis erősen felekezeti kérdés és annak felvetése ellentétben van az alapszabály idevonatkozó rendelkezésével.

Mert mi volna egyéb, mint felekezeti kérdés, jölehet en is szívből és lélekből vallom, hogy a Szövetség kebelében sem róm. kath., sem a gör. kath., sem református, sem ag. hitv. evang., sem görög keleti, sem zsidó tanítónak, csak: magyar tanítónak szabad lenni, de... de hozzáteszem: kerülve minden oly kérdés felvetését és oly taglalását, tárgyalását, amely akár egyiknek, akár másoknak akár vallásbeli érzelmeit, akár világnézetét sértené.

Mikor Eötvös József báró 1868-ban a tervbe vett Népevelési egyesületi tervezetét bemutatta, azzal nyugtatta meg a felekezeti iskolafentartókat, miként az *iskola egyesületeknek nem állhat szándékában sem az iskoláknak felekezeti jellemét sérteni, sem azok tanrendszerébe erőszakosan avatkozni.* (L. Nept. lap. 1868. évf. 1. sz. 7. old.) Már pedig abban az egyetben a tagok az iskolafentartók vezető tényezőiből kerültek volna ki és még így sem foglalkozhattak volna az iskolák felekezeti jellegével és a tanrendszerbe való erőszakos beavatkozással. Mert ha valaki, úgy Eötvös liberális felfogása ugyancsak el tudta bírálni azt, mi politikai és mi felekezeti kérdés.

Mindebből kitetszik, hogy én a szóban forgó kérdésben azok lényegére nézve nagyon is nagy meggondoltsággal disztináltam anélkül, hogy én akár Dobó Sándor barátommal kifogásolt közleményemmel, akár mással felekezeteskedtem volna. Hogy a felekezeti iskolákat a vallás- és énektanítás érdekében tartanak fenn, nem kutatom, de hogy mi katolikusok iskoláinkat ugyanazon nagy nemzeti célok szolgálatában folytatjuk, amit *telletlen elismeréssel az állami iskolák is folytatnak*, de amit mi katolikusok iskoláinkkal megterítettünk óta is folytatunk.

Hogy a katolikus tanítók nagy részben az államosítás hívei volnának, azt többé kevésbé elhiszem. Ez a jelenség talán a protestáns tanítóknál nagyobb. De bizony állíthatom azt, hogy ha ellátásukról akként történék gondoskodás, mint az állami tanítókról, sem a katolikus, sem a protestáns tanítóknak eszük ágában sem volna az államosítást kívánni. Erre mutat a református tanítóknak legutóbban egyházi kerületeikhez fizetésük kiegyenlítése tárgyában intézett emlékiratuk, amelyben oda nyilatkoznak, hogyha sereleik orvosoltatnak minden szép szónál késebben beszélő tettekben mutatkozó jóindulatát mélyeséges hálával *fokozott hűséggel teljesíti kötelességét szép hivatásának munkatérén, hogy az egyház veteményes kertjét termékeny, gyümölcsözővé, a közre nézve gazdag áldások forrásává tegye.*

Gyönyörű ígért, gyönyörű fogadalom, szívből kívánom a jó Istentől, hogy keressük bármilyen úton és módon teljesedjék.

Ime a fringia, amit Dobó Sándor barátom rozsdásnak tart, mikor a saját iskoláinkat mint vallás erkölcsi tényezőket védem, meghajtva lobogómat mikor református kartársai ugyanazt teszik.

Tiltakozom az ellen, mintha én azt állítottam volna, hogy ott, hol a hittan tanításáról a felekezeti saját hatáskörükben gondoskodnak is, az iskolából az erkölcsi nevelés számkivettett. Nem, én azt nem állítottam, sem is állíthatom, mert valamilyen erkölcs csak neveltetik az iskolában. Hanem igen is azt állítottam és állítom most is, hogy amely iskolából a hittan kiküszöböltetett, mint teszem a franciaországi laikus (állami) iskolákban, ott igen is a *vallás-erkölcsi* nevelés is számkivettett.

Azt én nagyon jól tudom, mi a vallás és az erkölcs, de tagadom azt, hogy azt a két szót, két fogalmat egészen helytelen összekötni, mint azt Dobó Sándor barátom mondja.

Az erkölcs általános fogalom, olyan mint a hőnek fogalma, melyet bizonyos meghatározáson alul hidegnek, felül pedig melegnek mondunk. Van jó, van rossz erkölcs. Hol van közöttük a választófal és mennyiben választófal,

az az élet körülményei és viszonyai szerint való akaratos és következtető meghatározásoktól van függővé téve.

Erkölc, amelynek meghatározását, rendszerbe foglalását az ember mint társas léte utalt tényező az általa alkotott bármilyen néven nevezendő társadalmi állapotban való létezetése végett függetlenül saját élettapasztalata és tervei alapján vagy egymagában, vagy a társadalom akár egész, akár valamely tagozatának közreműködésével hozta létre, polgári erkölcsnek, erkölcsi rendszernek nevezendő. Mivel pedig a társadalmi élet körülményei, viszonyai, berendezkedései a változások sorozatának vannak alávetve, az erkölcs meghatározása és rendszerbe való foglalása változó és nem állandó.

(Folytatása következik.)

SZEMLE.

Moussong Géza távozása.

A *Magyarország* f. hó 11-iki számában egy magánkérdezősködésből kifolyólag egy közlemény jelent meg, amely szerint a Tanítók Országos Szövetségének elnöke, tekintettel nagy elfoglaltságára, fáradt és kimerült ideges voltára, a nyáron okvetlen le fog mondani elnöki tisztségéről.

A közlemény oly örömhírnék van feltüntetve, amely hivatva van a magyar tanítószágot a legkellemebben érinteni, nem kisebb okból, mivel-hogy a radikálisok helyes elnevezése szerint Moussong Géza tulajdonképpen Dobzse Géza. A tudósító azután kegyesen hozzáteszi, hogy Moussongról, kinek hibáit, tévedéseit és szándékait jól ismeri a magyar tanítószágot, *«ipsissima verba»*: alig lehet rosszat mondani. Tehát nem *aligha*, hanem *alig* lehet rosszat mondani róla, ami tehát valami rosszat mégis csak feltételez.

De hát ne pörösködjünk. Moussong kilátásba helyezte a nyár folyamán leendő lemondását az elnöki tisztség viseléséről, amit azzal vezetett be, hogy a további ügyvitelt Rákos István alelnöknek adta át, ki azt készséggel fogadta el.

Helyes, eddig rendben van a dolog.

Hogy Moussong lemond, bizonyára nagy okai vannak elhatározásának. És ha lemondását elfoglaltságával, fáradtságával, kimerültségével fedi, bizonyára van oka rá, miért teszi, jölehet, hogy az elnöki teendőik ügyköre kétségkívül fárasztó és igen erős idegeket igénylő. Moussongot azonban a magyar tanítószágnak az a nagyobb és pedig tekintélyes számmal nagyobb része, amely őt az elnöki állásában újból visszatartotta, nem annak ismeri, aminek a *«Magyarország»* tudósítója és a radikálisok hirdetik.

Hogy az iskolák standa pede nem államosítottak, hogy a hittan tanítása a papok kiebrudalásával az iskolából nem küszöböltetett ki, hogy a tanítók fizetésrendezése nem a tanítók méltányos kívánságaiknak megfelelően történt, hogy a tanítók nyugdíjtörvényének módosítása még mindig késik, hogy az alkotandó országos tanítói betegsegélyző egyesület javára rendezett sorsjáték nem hozta meg a várt jövedelmet, hogy egyedül a magyar tanítószágot segélyezését célzó és általa létesített bank azonnal nem vetekedhetik a lipótvárosi kereskedelmi bankkal, hogy a tanítók pragmatika-tervezetének elkészítése kátyuba jutott, hogy a tervbe vett tanítók országos üdülőházának, szanatoriumának létesítése a messze időké: arról Moussong ép úgy nem tehet, amint hogy nem tehet arról, hogy

Horvát avagy k...
közösü...
világné...
nak
államv...
tulajdon...
a magy...
írásokat

De h...
Moussu...
mikor e...
gálat n...
daritást

Feje...
magyar...
és a sz...
vadul k...
elemekr...
vállain

Mert ha

tényező...
minden...
Neve...
Az ő...
tatnak,

lag a ta...
ságonan...
tétéből.

Az eg...
és jöve...
zéséhez...
szükség

Az e...
dalom...
adatok...
megneve

Az eg...
oklevele...
badon v...
végezhe

lesz, ho...
szerint,

de fakte...
tisztelt...
tanítói

A hit...
helyébe...
erkölcsi

A pa...
ségükh...
nek. H...
el őket,

gositvár...
mészet...
nincs is

A tá...
reformá...
két ner...
a közös...
jogáról,

szabad...
akarato...
A va...
szociális

A ne...
nemzet...
néven

Az at

Horvátországban — nem tudom, bizony öröme-re-e, avagy keserűségére a «Magyarország» tanügyi vonatkozású közleményeit szívesen olvasó és a keresztény világnézettel szembe helyezkedő radikális tanítóknak — nemcsak a középületekről, sőt a magyar államvasutak, tehát kizárólag a magyar állam tulajdonát képező állomási épületekről is levették a magyar címert és eltávolították a magyar felirásokat.

De hát a radikális elemeknek mindenáron a Moussong feje kell, annak dacára, hogy egykor, mikor egyesületük működése minden előzetes vizsgálat nélkül felfüggesztetett, a szövetséggel szolidaritást vállaltak.

Feje kell, mert elérkezettnek látja az időt a magyar tanítószókat a Fényesék, Somogyiék, Jásziék és a szellemi nagyságuk előtt meghajló és őket vadul követő Zigány, Czabán, Makai, Tuba, Verner elemeknek, Blósz János és Dobó Sándor csatlósok vállain való jutásához vezető útnak előkészítése. Mert ha ők lesznek a magyar tanítószókat hatalmi tényezői, egy-kettőre meg fog változni minden, de minden.

Nevezetesen:

Az összes közép- és felekezeti iskolák államosítatnak, kivéve a székesfővárosiét, amelyek kizárólag a tanítók kormányzatára bízva, majd kiváltságosan községi marad az iskolafenntartás tekintetéből.

Az egyházak vagyonát az állam birtokába veszi és jövedelméből a magyar tanítószókat fizetésrendezésére, ha ehhez nem volna elég, a végellátáshoz szükséges költségelőirányzatok fedeztetnek.

Az egyházak középületei azoképpen az álladalm javára kebelezetnek és amennyiben bérbeadatnak, a befolyó jövedelmek az előző pontban megnevezett szükségletek fedezésére fordítatnak.

Az egyetemek kapui a tanítószókat előtt már a mai oklevelek értéke alapján megnyitják, hogy a szabadon választott fakultásokat mint rendes hallgatók végezhessek el. Amelynek szembetűnő eredménye lesz, hogy az egyetemet végzett tanítók előléptetés szerint, ha teszem a jogi fakultást végezték, ha de fakto nem is, de címben és a vele járó fizetéssel tiszteletbeli szolgabírók, főszolgabírók is lehetnek tanítói hivatásuk megtartása mellett.

A hittan tanítása a családok körébe utaltatik és helyébe a radikalisták által készített emberi erkölcsstan vezetetik be.

A papok az iskolából kiakolbóllatnak és tisztességükhöz kötött összes kiváltságaik megszüntetnek. Ha a családok szükségét érzik, ám tartásuk el őket, amint megalkudni tudnak velök; felvilágosítván egyúttal arra nézve is, hogy a nagy természet változatlan törvényei miatt egyáltalán nincs is szükség reájuk.

A társadalmi közéletet gyökerében fogja megreformálni, amennyiben gondoskodni fog a mindkét nembeli ifjúság korai nemi felvilágosításáról, a közös próbaélet előnyeiről, a magzat tulajdonjogáról, az eggyel való élet lekötöttségének a szabad gondolkodást, szabad érzelmeket, szabad akaratot fojtó nyüzgéről.

A vagyon- és életközösségről, ama radikálisan szociális alapon, hogy minden közös.

A nemzetköziség, amelyben eltűnik a faj, a nemzet, a haza szeretete és az ezzel járó minden néven nevezendő honvédelem is.

Az atheizmusban tetszelgő progresszív, agresszív,

internacionális demokrata szociális radikális tanítószókat majdán nevel, tanít és képez egy oly Magyarországot, amely Fényes Samu és Jászi Oszkár álmaiban dereng feléjük Keletről.

Ezért kell Moussong feje és ezt értse meg jól a Szövetséget alkotó magyar tanítószókat, amelyre én is amondó vagyok: Moussong úr! Ne tovább. Hagyja ott az elnöki széket, amit a legnagyobb kötelességtudással, a tanítók iránt szívből jött legjobb akarattal töltött be.

Az elégedetlenek hadd marakodjanak a koncon és ha úgy tetszik, a trónra emelhetik akár a «Magyarország» tudósítóját is, akár a gárdából egyikét vagy másikat, aki fanatikus gyűlöljöje minden hitvallás erkölcsös nevelési irányzatnak, rendszernek és kegyetlen vágyat érez kizárólag a kath. egyház, a magyar kath. hívek közösségének tulajdonát képező javak elkobzásának.

Egy azonban megnyugtathatja a végleg lemondani készülő elnököt és tanulságul azoknak, akiket illet és ez az, hogy a Magyarországi Tanítói Egyesületek Országos Szövetsége, ha az alapszabályok 13. §-ában foglalt szigorúan tiltó rendelkezések dacára és továbbra is politikai, felekezeti kérdésekkel foglalkozik és parlamenti életét csakis azokban meríti ki, akkor a Szövetség elvesztette létjogosultságát.*

És ha elvesztette, azt egyenesen azoknak a destruktív és radikális tanítói elemeknek köszönheti, akik a Szövetség működését valójában nem abban találják fel, hogy az kizárólag a tanítók ellátását, szolgálatuk szabályozását mozdítsák elő, tudásuk mélységét alapozzák, fejlesszék, gyarapítsák és önmagukat segélyező jóléti intézményeket létesítsenek, hanem abban, hogy a magyar nemzet erkölcsi tradícióit felrugva, mint végrehajtó hatalom érvényesüljenek arra nézve, hogy a kereszténység nagy eszméi, azokat hirdető csarnokai teljesen kiirtassanak.

Bertalan Vince.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Szent-István-Társulat.

A magyar katolikusok legrégebbi és legelőkelőbb társulata — a Szent-István-Társulat — szeretettel hívja meg zászlaja alá mindazokat, akik tekintélyes táborán még kívül állanak, de lelkes hívei a magyar katolicizmus újjászületésének s ennek öntudatos munkájában részt venni kívánnak.

A Szent-István-Társulat a múlt századnak az új Magyarország szempontjából történelmi értékű évében, 1848-ban létesült s immár közel hét évtizedes mélyreható és mindig nagyobb arányokban kibontakozó munkásságában állandóan szemellett tartotta a kitűzött célt, a magyar keresztény szellemű

* Lapunk már régen rámutatott arra, hogy a régi Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának örökébe a Szövetség jogosan nem léphetett, mert a Szövetség alapszabályait a Szövetségbe vont különböző jellegű országos tanítóegyesületek hozzászólása nélkül és úgy alkották meg, hogy a Szövetség vezetése és irányítása a budapesti tanítók uralmon levő csoportja által intéztessék. És ezt a hatalmat most Moussong ú átadja Rákosnak, Rákos meg annak akinek ő akarja. És így fog az történni mindaddig, míg a Szövetség alapszabályait úgy meg nem alkotják, hogy abban az intézkedés joga az egész magyar tanítószókat lehessen. Szerk.

irodalom művelését és terjesztését. A katolikus restauráció s a keresztény Magyarország megalkotásának nagy munkájába olyan irodalmi programmal állott bele a Szent-István-Társulat, amelynél hasznosabbat és időszerűbbet nem is lehet kath. irodalmi vállalat s tudományos intézet elé kitűzni. Kiadványait mind a modern élet igényei szerint válogatja össze; hitvédelmi munkákat ad ki; a XX. század égi kérdései elől el nem zárkozó folyóiratot szerkesztet. A közelet úterén tartja a kezét s annak bajai és kívánságai szerint válogatja össze az intelligens magyar katolikusok szellemi táplálékát.

Céljai megvalósításában a Szent-István-Társulat kifejezetten a világi intelligens kath. közönségre számít, amint azt már alapítója, Fogarasy Mihály is hangoztatta: «A hit közös kincsünk, a hit szerinti élet közös szellemünk, ennek terjesztésével mindenki apostolkodhatik, habár nem is áll az Ur fölkeintek sorában. S ha baj vagy vész fenyegetné az egyházat, nem a papság gyöngye serege védené meg azt, hanem a hívek buzgósága».

A Szent-István-Társulatnak a világi katolikus közönséggel való egybekapcsolódására legalkalmasabb intézménye a *rendes tagsága*. A rendes tag évente 10 korona tagdíj befizetésével támogatja a Társulatot, viszont a Társulat a 10 korona ellenében évente egész kis könyvtarra menő értékes műveket ad tagilletményül és pedig:

A *Katolikus Szemle* című, az idén már 28-ik évfolyamban levő tudományos és szépirodalmi folyóiratot, mely július-augusztus kivételével *minden hónapban 6-7* ivnyi terjedelemben jelenik meg s *Mihályfi Ákos* dr. egyetemi tanár kitűnő szerkesztésében a tudomány, irodalom és művészet egész területét felölelő tanulmányaival legmegbízhatóbb tájékoztatója a művelt katolikusnak, elsőrendű hazai és külföldi írók regényeivel, elbeszéléseivel és költeményeivel nagy élvezetet nyújtó szórakoztatója a katolikus úri családnak.

Három-négy kötet természettudományos, történelmi, társadalomtudományi, filozófiai, teológiai stb. művet legkiválóbb tudósaink tollából, amely művek a legaktuálisabb kérdéseknek, témáknak a legújabb tudományos kutatások alapján való ismeretét tartalmazzák.

E könyvekhez járul még egy nagyobb szabású, irodalmi értékű, élvezetes utirajzot, regényt vagy elbeszéléseket tartalmazó mű és a Szent-István-Társulatnak közismert tartalmas naptára.

Könnnyen megállapítható, hogy a Társulat rendes tagjai az évenként fizetendő 10 korona tagdíj ellenében tetemesen többértékű illetménykönyvet kapnak ellenszolgáltatásul.

A magyar katolicizmus mindnyájunkkal közös szent ügyének szeretetével hívjuk meg táborunkba, az öntudatos intelligens katolikus nagy táborába, mindazokat, akik még nem tartoznak a Szent-István-Társulat kötelékébe, hogy így minél hathatóbban munkálkodhassunk hazánk és egyházunk nagy érdekeinek szolgálatában. (W. E.)

HIREK.

Budapesti tanítók köszönete Ember Károlynak. A budapesti hivatalos tanítótestület X. ker. köré jan. 22-én tartotta közgyűlését *Tóth* Lajos elnöklétével, melyen jelen volt *Mosdossy* Imre kir. tanfel-

ügyelő, *Barca* Albin szakfelügyelő. Az ülés legfontosabb tárgya a szolgálati szabályzat megbeszélése volt. *Reif* Lajos előadó indokolása után felszólalt *Mosdossy* Imre, *Barca* Albin, *Dausz* Gyula, majd *Urbányi* József a szolgálati szabályzat legkardinálisabb sérelmének tartja a boríték alatti minősítést. Ennek megváltoztatását annal is inkább kérhetjük, mert erős támpontunkul szolgál *Ember* Károly f. bizottsági tagnak nagyszabású költségvetési beszéde. Itt szintén a nyílt minősítést követeli, mint a modern haladás egyik kellekeként, mit helyesléssel fogadott a f. közgyűlése. Azért *hálás köszönetet mond a f. tanítósa Ember Károly biz. tagnak, hogy érdekeit oly lelkesen felkarolni szives volt.* Midőn a «F. Közlöny»-ből felolvasta az előadó a beszédnek a minősítésre vonatkozó részét, a közgyűlés lelkesen megéljenezte *Ember* Károly lovagot.

Adományok katolikus iskolának. Talán nincs nagyobb szegénye az országnak, mint az ázós-fázós ma is nádfedeles katolikus iskola. Pedig a jövőt az iskolában kovácsolják. Azért a Katolikus Iskola-egyesület felhívással fordult a magyar társadalomhoz. És úgy látszik, a régen hamupipóke szerepére kárhóztatott oktatásügy fontosságának már tudatára ébredünk. Az első adomány gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspöktől érkezett a szokásos évi 300 koronával. Azonkívül a következő adományok érkeztek: dr. Mohl Antal nagyprépost 100 kor., dr. Balits Antal 100 kor., Mladoniczky Ignác c. püspök 50 kor., Molnár János preláus-kanonok 50 kor., dr. Grósz József kanonok 26 kor., Venczell Ede tanfelügyelő 7.50 kor., Békefi Remig főpápa 20 kor., Moncsék József prépost-kanonok 50 kor., Debreczeni János kanonok 20 kor., dr. Klinda Teofil preláus-kanonok 10 kor., Braun Adolf kanonok 25 kor. Számos kisebb adomány is érkezett a központi irodához. Ki gyorsan ad, kétszer ad. Sokszor csekély ajándokokkal megvédhetjük iskoláink jellegét. A Katolikus Iskola-egyesület (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.) Krisztus nevében kér, hogy Krisztus-szellemének terjedését biztosítsa!

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

K. A mellékhelyiségek építése és a kerítés ügyében kérjen intézkedést az iskolaszéktől. A határozat végrehajtásának megsürgetését kérelmezze az egyházi tanhatóságtól. **2.** A legelőjogot nem kárta'áníthatja a fenntartó azért, mert ön kevesebb jászát tart. Adja érbe az igénybe nem vett jogot. — **Érdeklődő.** A pályázat feltételei a kötelezők fenntartóra és folyamodóra egyformán. Csak a jövőben szervezendő állásokra vonatkozik a törvény rendelkezése. — **Katona és H. M.** A kérvény mellékletei: keresztlevel, oklevel és alkalmaztatásról szóló bizonyítvány. Beadja előzetesen az illetékes f. szolgabírói hivatalba vagy a sorozást megelőzőleg a sorozó bizottság elnökének. — **B. G.** Osztályismétlésre utasítottatott, tehát a III. osztályból te jesen új vizsgálatot tesz. **H. M.** és **G. O.** Születési helyéről kérje katonai állítási ívének átküldését jelenlegi tartózkodási helyére. A sorozó bizottság elnökének adja át, csatolja oklevelét és működési bizonyítványát. Bélyegmentes. — **B. G.** Megkapja a személyi pótlékot. — **N. A.** A jövő években. — **F. J.** Megmozgattam ügyének kedvező előlépését. — **H. J.** A javadalmi jegyzőkönyvön most már nem változtathatnak. Ha az állás üresedésbe jut, akkor vesznek fel új javadalmi jegyzőkönyvet. Kár volt annak idején a kántori javadalmat tisztán tanítói javadalmul felvenni. Kísértse meg, az iskolaszéki elnök úr kérjen új összeírás elrendezését a közgazgatási bizottságtól.

P
A nm
lezőn
oktató
A lap
Csa
A
gég o
Fizetés
(Nó tr
Zsi
nító v
butor
A
állás b
illetm
konyh
lyázha
dők.
iskolas
A
pályáz
396 k
gely a
föld s r
Gro
uradal
leg ta
Gróf
Kunhe
Ok
korona
ezer k
katos
A
dás fo
hirdett
évi 20
gyedh
tárból
által
egy k
1. A
2. Az
minde
különb
templ
zetni s
adokat
képesi
levelül
küldjé
He
tése:
mányo
Kis
kántor
hítköz
réslet
állams

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szavának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltenek, melyeknek díja előre lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

A ráosmulyadi róm. kath. népiskolához május végéig okl. kiegészítő tanítót keresünk, azonnali belépésre. Fizetése havi 100 korona lesz és lakás. Ráosmulyad (Nórád m.) u. p. Nógrádszakál, *Iskolaszék.* 125 1—1
Zsitvabesenyőre (Birs m.) május végéig helyettes tanító vagy tanítónő kerestetik. Fizetése havi 150 kor. és butorozott szoba. Határidő *jan. 31. Iskolaszék.*

129 1—1

A barslédéci róm. kath. iskolánál az osztálytanítói állás betöltendő. Fizetése 1. a községtől 100 kor. 2. Kertilletmény 20 kor. 3. államsegély 900 kor. Lakása: 2 szoba, konyha, kamra. Pályázati idő *jan. 31.* Tanítónők is pályázhatnak. A kérvények az iskolaszékre címezve küldendők. U. p. Nyitra-Ghymes. *Borbás László* aesp. pléb. iskolaszék-ki elnök. 126 1—1

A deméndi (Hont m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik *febr. 2-ára.* Díjlevél szerinti jövedelme: 396 kor. a községtől, 804 kor. tiszteskiegészítő államsegély a korpótékon kívül s szabad lakás, kerttel, 12 hold föld s réttel. *Pokorny István* iskolaszék-ki elnök. 109 1—1

Egri érseki megye.

Gróf Nemes János és Albert urak **pusztabánalmi** uradalmi iskolájában azonnali belépésre egy tanító esetleg tanítónő felvételt. Róm. kath. pályázók kérvényei *Gróf Nemes János* úr ó méltósága titkári hivatalához Kunhegyes küldendők be. 121 2—2

Okéves segédet keresek. Javadalma: havi nyegyven korona és teljes ellátás. Mosás és ágynemű nincs. Vagy ezer korona és egy üres szoba. **Egyek** (Hajdu m.) *Lakatos Dezső* kántortanító. 131 1—1

A maktári (Heves m.) róm. kath. népiskolánál lemondás folytán megüresedett IV-ik tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: 1. A hitközség pénztárából évi 200 kor. 2. Államsegélyből évi 1000 kor. 3. Egynegyedholdnyi kert egyenértéke fejében a hitközségi pénztárból évi 20 kor. 4. A tanterem fű észere a hitközség által behordva 12 m. jöminőségű tűzifa. 5. Két szoba, egy konyha s egy kamrából álló lakás. Kötelessége: 1. A haladó fiú, azaz a III—VI. osztályok vezetése. 2. Az általános ismétlő tanítása. 3. A vezetése alatt álló mindennapi tanköteleseket vasár-és ünnepnapokon nemkülönben az őszi, tavaszi és nyári iskolarapokban a templomba, úgyszintén annak idején processiókra vezetni s rájuk felügyelni. 4. A javadalom után rároavandó adókat a sajátjából tartozik fedezni. Pályázni óhajtok képesítési oklevél, működési bizonyítványaik és keresztlevelükkel felszerelt kérvényeiket *febr. 2-ig* alíróthoz küldjék. *Hámán András* plébános. 138 1—1

Hevescsányra róm. kath. segédkantort keresek. Fizetése: jó ellátás, havi 25 kor. és 10 kor. mellékes. Okmányokat kérek. *Petróczy József.* 161 1—2

Besztercebányai egyházmegye.

Kiskeresnyeji (Bars vm. pósta Simony) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma a hitközségtől stóla, szántóföld, párbér, s b. a díjlevéllel részletezendő és 409 koronára felvett jövedelmek, a többi államsegélyből. Lakása áll két szoba, kis pitvar, konyha,

kamra és faskamrából. 1395 □öl kert. Tanításnyelv magyar, de tót nyelv is szükséges. Személyes megjelenés előny. Kérvények felszerelve *febr. hó 8-ig* benyújtandók az iskolaszékhez, az nap választás is 106 1—1

Erdélyi egyházmegye.

Zabola róm. kath. fiókközség egyháztanácsa a megüresedett kántori állásra *febr. hó 7-ig* pályázatot hirdet. Összes jövedelme különböző forrásból, siólavál együtt 1015 kor. 3 szoba, konyha és kamrából álló uri lakás, melléképületekkel és 1/2 holdnyi kerttel. Kötelességei díjlevél szerint. Próba és választás *febr. hó 8-án* délután. A próbán megjelent és kinevezettnek uti költségre hús koronát adunk. Pályázhatnak tisztán kántori oklevéllel bíró egyének vagy ifjabb kántori oklevéllel bíró nyugalmazott tanítók. Felszerelt kéresek az imecsfalvi (Háromszék m.) róm. kath. lelkészi hivatalhoz küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. *Egyháztanács.* 118 1—1

Győri püspök megye.

A csikvándi róm. kath. kántortanítói állásra *jan. 30-ig* pályázat hirdetik. Javadalma: hitközségi pénztárból 120 kor., tandíjváltás 59 kor. államsegélyből, párgabona átlagértéke: 142 40 kor., parpénz: 23 kor., stóla 10 kor. 1420 □öl szántóföld. Összes értékelés 388 40 kor. Törvényszerinti összegig államsegély. Természetbeni lakás 2 szobával, konyha, kamra, istálló, pajta, 276 □öl házikert, ennek kiegészítésére pótlék címén 640 kor. Pályázni szándékozók kérvényeiket főt. *Bors Pál* esperes plébános úrhoz címezve (Gyarmat, Győr m.) küldjék. Személyes megjelenés előnyben részesül. Választás *jan. 31-én* 136 1—1

Komárom m. **Vértessomló** község róm. kath. iskolaszéke a kántortanító betegsége tartamára helyettes férfitanítót keres. Tannyelv magyar, kántorság német. Tanítja a felső osztályokat. Fizetése havonként 80 kor. Jelentkezés főt. *Nácz József* plébános címére küldendő. Képezdészek is jelentkezhetnek. Állás értesítés után azonnal elfoglalandó. 163 1—1

Kalocsai érseki megye.

Rém községben (Bács m.) a Népnevelő 2. számában meghirdetett tanítói állásra a pályázatok *febr. 1-ig* adhatók be. Szabadságolt kántort helyettesít és Hitelszövetkezetnél is számíthat mellékjövödelemre. 140 1—1

Az **adai** (Bács m.) szállási iskolánál lemondás folytán megüresedett rendes tanítói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. Javadalma: a község pénztárából 600 kor., 160 kor. fűtési átalány, 5 kor., ablakpénz, 180 korona földhiány-pótlék. Az 1913. évi XVI. t.-c. szerinti fizeteskiegészítés az államtól kéretik. Oly férfiak pályázhatnak, kik tényleges katonai kötelezettségüknek már eleget tettek s ez hitelesen igazolandó. Kötelessége leerd a kalocsai kántortanítói nyugdíjintézet tagjának lenni. Pályázók kérvényeiket Ft. *Michler Ferenc* kerületi esperes úr címére Moholra küldj k. Határidő: *febr. 1.*

Ugyanitt egy másik szállási iskolához helyettes tanító kerestek. Javadalma a közég pénztárából havi 100 kor. Férfi vagy nő pályázók kérvényeiket a fent jelzett időben és címre küldjék. 143 1—1

Kassai egyházmegye.

Imreghi róm. kath. iskolához megüresedett kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Lakás és iskola a minoriták rendházában. Javadalma hitközségtől 150 kor., többi az 1913. XVI. t.-c. szerint államsegélyből. Kántori teendői vasár és ünnepnap kivételével külön díjaztatnak. Kérvények lehetőleg azonnal benyújtandók *Szedlák Mátyás* iskolaszéki elnökhöz. Pósta Magyarsas Zepfen m. 135 1—1

A **körömi** (Zemplén m.) iskolához sürgősen helyettes kerestettek két hónapra. Fizetése havonként utólag fizetve 80 kor. Kérvények plébániahivatal Girincs címre küldendők. 104 1—1

Betegség folytán megüresedett **bodrogolaszii** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése államtól 1090 kor. hitközségtől 110 kor. Modern, új épületben háromszobás lakás, konyha, kamra, kert. Stóla. Kötelessége: kántori teendők végzése. 42 tanköteles vezetése. Lehetőleg személyes megjelenés kéretik. Posta, távirat, vasút helyben. Pályázatok iskolaszéki elnök címére küldendők. Választás *febr. 1.* 137 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Nagyradnai róm. kath. iskolához helyettes kerestetik. Jelentkezni lehet Trencsénfolyoson *Gábrriel Sándor* iskolaszéki elnökhöz. 115 1—1

Az **alsószücsi** kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövődeme díjlevel szerint 1244 kor. Ézenkívül 200 kor. államsegély, a koleda 1/3-da, természetbeni lakás, a hozzátartozó gazdasági melléképületekkel s 10 m. fa házhoz szállítva. 17 mérő szántófölde s 3 hold erdeje a díjlevelben bizonyos összeg erejéig be van tudva és pedig 120 kor.-ban, amennyit az feltétlenül hoz. Ezeket felül számíthat 150—200 koronába nem tudott stólará. Köteles jelenleg a II ik osztott osztályt vezetni s a kántori teendőket ellátni. Kóptótlékok államsegélyből. Személyes jelentkezés előnyös. A pályázat határideje *febr. 3.* mely napon a választás megejtetik s eddig a kérvények *Chmielovszky László* iskolaszéki elnök Alsószücs (Trencsén m.) címre küldendők. 141 1—1

A **szucsgyertyányosi** tanítónői állásra pályázat hirdettek. Jövedelme 1100 kor. államsegély 100 kor. községtől s esetleges kóptótlékok. Természetbeni 2 szobás szép lakás melléképületekkel, kerttel s szükséges fával. A kérvények *febr. 3-ig Chmielovszky László* iskolaszéki elnök Alsószücs (Trencsén m.) címére küldendők, mely napon a választás megejtetik. Mindkét állás az előbbi s most államhoz kinevezett tanítók eskütételének napjától elfoglalandó. 142 1—1

Pécsi egyházmegye.

Ladomány (Tolna vm.) kántortanítói állására *febr. 15-ig* pályázatot hirdet. Javadalma: két szoba, két konyha, éléskamra, padlás, istálló, sertésól, pince, présház, 120 □ öl kert. Hitközségtől természetben és készpénzben 540 kor. Elhunyt kántortanítónak, ki 8 évig működött 1156 kor. államsegélye volt. 3 hold 450 □ öl szántóföld, 500 □ öl rét, stóla jövődeme 7 korona, 76 fillér korona földmunkáltatás értéke 60 kor., fuvarok 20 kor. 5 kocsi trágya kihordva 10 kor. Kötelessége: az összes iskolások (körülbelül 25) nevelése és oktatása, az összes kántori teendők végzése és a pécseyházmegyei tanítóegyletbe belépni. Tannyelv magyar, német nyelv tudása szükséges. Személyes megjelenés az özvegynek járó félévi jövődeme mikénti felosztása ügyében leendő megbeszélés szempontjából szükséges. Kérvények a kakasdi plébániahivatalhoz intézendők. *Iskolaszék.* 127 1—1

A **szüri** kántortanítói állásra pályázatot hirdettek. Javadalma: 3 szoba, 2 konyha, kamra mellékhelyiségek és kerten kívül készpénz és terményválság fejében készpénzben a közalapítványi uroalomtól 25180 kor., a hitközségtől 800 kor. 22 m³ kemény hasábfá 154 kor., stóla 3968 kor. Összes fizetés 124548 kor., melyből helyi járulékból biztosítottnak véetik 1000 kor., a többi korosztály szerint államsegélyből egészítették ki. Jár a tanítónak ezen kívül évenként 8 fuvar 15 km. távolságra.

Az adót a földtulajdonos hitközség fizeti. Az iskolát a község fűteti. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt mindennapi és ismétlő iskolát tanítani, a kántori teendőket elvegezni és a pécseyházmegyei róm. kath. tanítóegyletbe belépni. A II. tanterem f. évi szept. 1-en nyílik meg s így tanköteles circa 50 lesz. Tannyelv magyar, templomi ének nemet. Kérvények kelten felszerelve (illetőségi bizonyítvánnyal) alulirothoz címzendők. Választás énekpróbaival összekötte *febr. 5-én* d. e. 10 orakor lesz. Az iskolaszéknek jelöltje nincs. Himesháza *Dr. Frey János*, ker. esperes. 111 1—1

A **tengödi** (Tolna m.) róm. kath. kántortanítói állásra osztatlan népiskolához *febr. 5-ig* pályázat hirdettek, előzetes próba után a választás delelőtt 10 orakor megtartatik. Ezen állomással össze van kötte. 3 szobából stb. álló csinos, cseréptetős mesteri lakás, melléképület (istálló legalább 8—10 jószágra), oktatásért a mindennapi és ismétloktatásért 42 kor., lelekpénz jelen eg 130 par után, amely szám néhány nöhét vagy apadhat is 35-80 kor. stólaris jövődeme 20 kor., 14 kat. hold föld és rét jövődeme 528 kor., minden pártól (jelenleg 130 pár) 1 mérce rozs, a 325 kor., = 42250 kor. 3 akó bor 60 kor., 18 m. tűzifa 117 kor., föld és famunka értéke 313 kor. Összesen 1538 kor. 30 fil ér. Az állomás azonnal elfoglalandó. Kötelességek díjlevelben. Oklevéllel, összes szolgálati bizonyítványokkal, magyar állampolgárságot igazoló és községi illetőségi bizonyítvánnyal, keresztlevelel felszerelt kérvények Koppányszántóra (Tolna m.) az esperesi hivatalhoz intézendők. 160 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Sánkfalvai kántortanítói állásra pályázat hirdettek *február 8-ig*. Javadalom 630 kor. törzsfizetés (negyedévi részletekben) állami segéllyel kiegészítve a törvényes fokozat szerint. 100 kor. személyi pótlék. Stóla 300 kor. körül. Háromszobás lakás, két gyümölcsös. Osztatlan iskolát vezet, összes kántori teendőket végzi. Nyáron három heti szabadság. *Iskolaszék.* 189 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A **szári** (Fejér m.) róm. kath. iskolához folyó évi okt. 1-ig helyettes tanító vagy tanítónő kerestetik. Fizetése évi 800 koronának megfelelő része és elegendő fűtőanyag. Pályázhatnak képezdét végzett oklevél nélküli egyének is, sőt okleveles óvónők is. Határidő *jan. 31.* *Iskolaszék.* 119 1—1

Szepesi püspöki megye.

Alsószépfalvi (Szepes m. p. Lucsivna) róm. kath. kántortanítói állásra *febr. 3-ig* pályázat hirdettek. Javadalma törvényes, lakás természetben. Tót nyelv ismerete szükséges. Államsegélykiegészítés. *Iskolaszék.* 133 1—1

Liptószentkeresztre róm. kath. segédtanító, esetleg tanítónő kerestetik *febr. hó 19-iki* határnappal. Törvényes fizetés. Szép lakás nagy beltelekkel. A mindennapi iskolások átlagos száma: 30. Pósthely: Nagypalugya. Róm. kath. iskolaszék. 128 1—1

A **szepestótfalvi** róm. kath. kántortanítói állomásra *febr. 5-ére* pályázat hirdettek. Fizetés törvényszerű, lakás, megfelelő, Folyamodók szabályszerűen felszerelt kérvényeiket fenti határnapi róm. kath. iskolaszék címére, Szepestótfalu-ra küldjek be. Tót nyelv ismerete szükséges. 130 1—1

Kriva községben (Árva m.) megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra *febr. 17-ére* pályázat hirdettek. Törvényes járandóságok. Tót nyelv tudása szükséges. *Plébániahivatal.* 123 1—2

Az **ótlói** róm. kath. elemi népiskolánál lemondás folytán megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalom: 1000 kor. a község pénztárából, 8 öl puha tűzifa házhoz szállítva és felvágatva 152 kor. 800 öl szántóföld 20 kor., 240 kor. iakáspénz, 50 öl nagyságú kert és az 1913. évi XVI. t.-c.-ben megállapított korszerinti államsegély. Kötelesség: a kijelölt osztályt vezetni, az ismétlő iskolában díjtalanul tanítani, szükség esetén a kántort helyettesíteni és mind a hat osztályban az éneket tanítani. Tót és német nyelv tudása szükséges.

Pályázati h szeruen fel dendők, O foglalandó. jegyző.

A «Nep maluzsinai jabol hirde Probaorgon

A kukn tanítói álla hitközségtől előnyös, d határidő fe hatnak. Az

Rábaké kath. III. törvényes az iskolaszé ismétlősök ká veze ni, ká január 31-é dők. Férfita

Szolnok kor, lakás jövődeme gyesy Géza

Jóhangt az önállóan is pályázna

Kishunn tanyai álla pénztárból letmény, la új isko a e iskola veze vezetése. P hoz külden

Urkut f dettik. Ja készpénzbe lakás mellé szes iskolak szes kántori selés» tanít a német ny melyre sze folytatba lyázatot ja

Zsid (Za III. férfitar hirdet. Fize szoba fűt 2. § ának 3 segédtanító február 8-ig azonnal elf

Kőröshe szántód és üresedett r február 23- dettik. Sz mányaikat talnak» cím meleg kony helyiség e folytatásába tetve. A ja

Pályázati határidő jan. 28. Pályázati kérvények szabályszerűen felszerelve a róm. kath. iskolaszék címére küldendők, Olubiora. (Szepes m.) Az állás febr. 3-án elfoglalandó. Iskolaszék megbízásából *Hufnagel Gyula* jegyző. 112 1—1

A «Népnevelő» 1913. évi 50-ik számában a **lipót-maluzsinai** róm. kath. kántortanítói állás betöltése céljából hirdetett pályázat **március 5-ig** meghosszabbíthatik. Próbaorgonálás márc. 2. 110 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **kukméri** (Vas m.) róm. kath. iskolaszék a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése: 664 kor., a hitközségtől, a többi államsegély. Személyes megjelenés előnyös, de nem díjazatik s nem kötelező. Pályázati határidő febr. 15. Nők csak kántori képesítéssel pályázhatnak. Az iskolaszék. 132 1—1

Rábakéthelyi (Vas m., Szentgotthárd mellett) róm. kath. III. tanítói állásra pályázat hirdetetik. Fizetése törvényes törzsfizetés és illetmények. Kötelmei: tanítja az iskolaszék által kijelölt mindennapi osztályokat és az ismétlősök egy részét, gyermekeket naponként templomba vezetni, kántoriakban djalatul segédkezik. Kérvények január 31-ig főt. *Németh Géza* plébános ú hoz küldendők. Férfitanító hiányában nők is pályázhatnak. 114 1—1

Váci egyházmegye.

Szolnokra jó hangú segédet keresek. Fizetése 1050 kor., lakás ágyneműn kívül, reggeli, fűtés, világítás vári jövedelem gyertyapénz. Állás azonnal elfoglalandó. *Medgyesy Géza* kántor. 100 2—2

Jóhangú róm. kath. segédkantort keresek. Fizetése az önállóan fungálóknak évi 400 kor. és ellátás. Kezdek is pályázhatnak. *Khiser József*, Szentesen. 113 1—1

Kishunmajsán 6 (ha.) ujonnan szervezett róm. kath. tanyai állásra pályázat hirdetetik. Javadalom: az iskolapénztárból 100 kor., a többi államsegély, 20 kor. kertilletmény, lakás egy földes szoba és egy konyha, míg az új iskola el nem készül. Kötelesség: vegyes 6 osztályú iskola vezetése, róm. kath. hitan tanítá-a ismétlő iskola vezetése. Pályázati határidő jan. 31. Kérvények alulirothoz küldendők. *Varga Mihály* iskolaszéki elnök. 116 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Urkut főiskolászék kántortanítói állására pályázat hirdetetik. Javadalmazása: földbirtokban, terményekben és készpénzben államsegéllyel törvényszerű. Tisztes lakás mellékpületekkel és házikerttel. Kötelességei: az összes iskolaköteleseket a törvény értelmében tanítani, az összes kántori teendőket lelkiismeretesen végezni, a «Gondviselés» tanítói segélygyűlet tagjává lenni. Kántorság miatt a német nyelv bírása szükséges. Választás jan. 29-ikén melyre személyes megjelenés kívántatik. Iskolafejlesztés folyamatban van. Az állomás azonnal elfoglalandó. Pályázatok jan. 28-ig a városi plébániára küldendők. 124 1—1

Zsid (Zala m.) róm. kath. iskolaszék a megüesedett III. férfitanítói állásra f. év május végéig pályázatot hirdet. Fizetése: május végéig 300 kor., egy butorozott szoba fűtés és takarítással. Az 1913. évi XVI. t.-cikk 2. §-ának 3-ik bekezdése alapján oklevél nélküli, vagyis segédtanítók is pályázhatnak. Kérvények iskolaszék címére február 8-ig küldendők. Megválasztott állását tartozik azonnal elfoglalni. 107 1—2

Köröshegyen (Somogy m., vasuti állomásai Balatonszántód és Balatonföldvár) nyugdíjazás folytán, megüesedett róm. kath. kántortanítói állomás betöltésére február 23-án reggel 9 órakor kezdődőleg pályázat hirdetetik. Személyes megjelenés kívántatik. Pályázók okmányait február 18-ig bezárólag, a «Plébániai hivatalnak» címmel küldjék. Javadalom: kettő padlós szoba, meleg konyha, kút az udvaron, mindennemű gazdasági helyiség egy földnél alatt. Tágas kert az udvar északi folytatásában. melynek egy része szőlőtőkével van beültetve. A javadalmi jegyzőkönyv szerint, a hitközségtől

járandók becsértéke: 754 kor. 32 fillér, a többit az 1913. évi törvény fokozata szerint, az államsegély egészíti ki. Javadalmi jegyzőkönyv szerint a hitközségtől járó 754 kor. 32 fillérre becsült jövedelem következőkből áll: 1. Három parcellában 9.315 □ katasztr. hold szántóföld. 2. 1438 □ jóhozamú kaszáló rét. 3. 40 poz. mérő pár rozs. 4. 52 kor 80 fillér párpénz azaz 13.64 m. 5. 1364 köbméter tűzifa. 6. Ismétlőiskoláért 50 korona. 7. Stóla 3.12. 8. Temetések után öt évi átlag 13.52. 9. Szentmisék után 6.20. 10. Ötemetőfü 12 K. 11. Östályfa 6 K. Kötelezettségek: 6 osztályú mindennapi s ismétlőiskolában tanítani, mindennemű kántori funkciókat pontosan végezni és az egyházmegyei «Gondviselés» című nyugdíjintézetbe irakozni, valamint az állást f. évi március 1-én elfoglalni. *Köröshegyi plébániahivatal.* 103 1—2

A **halimbai** kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Fizetése: törvényes lakás, kerttel, földbirtok, gabona, fa és pénz a hitközségtől 902 kor. értékelésben a javadalmi jegyzőkönyv szerint. Kiegészítés az államtól az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében. Választás önköltségen való megjelenéssel febr. hó 5-én, d. e. 10 órakor. Kérvények a halimbai plébániahivatalhoz (Veszprém m.) küldendők. *Iskolaszék.* 108 1—1

Padár (Zala m.) róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 2 szoba, konyha, kamra, faház, ól, 7 kh. 589 □ öl kitűnő szántó, 2 kh. 816 □ öl kiváló rét, 2 kh. 3-szori megszántása, 15.94 kor., legeltetési jog helyett 2 kor., 3 székér szena megváltása 70 kor. borkollektaváltság 60 kor., ismétlő iskolaért 16 kor., készpénzfize és 33.60 kor., stóla 4 korona, 3 erdei öl fűzifa szállítva és fő vágva, lélekgabona átlag 6 mm. rozs, lélekpénz átlag 12 kor., kertmegváltás 15.94 kor., 720 kor. államsegély kezdőfizetéshez. Kötelességei a díjlevél szerint, az adót maga fizeti. A pályázatok róm. kath. plébániahivatal, Nagykapornak (Zala m.) címre küldendők febr. 5-ig. Férfitanítók előnyben részesülnek, a megválasztott febr. 21-én köteles elfoglalni állását. 117 1—

Róm. kath. kántortanító jeles okl. és működési bizonyítványokkal, egészségi okból, tisztán tanítói állást keres bárhol. Levélre azonnal válaszol. K.-tanító: Szolnokra. Bejus mellett. Trencsén vm. 120 2—2

Okleveles kántor. aki a kántorságban jártas állást keres. Szíves megkeresések *Varga Miklós* címére Szarvaskendre (Vas m.) kéretnek. 134 1—1

Okleveles kath. 21 éves tanító, árva fiú, bármely magyar iskolánál állást elfoglal. Cim: *Török* tanító, Mátránovák. 162 1—1

Orgonahangok 910 énekkel ... 3—4 kor.
Égorgonavirágok 554 énekkel ... 2—3 «
Gyászmise offertorium ... 50 fill.
Temetőkönyv kántor- és népek ... 1.30 kor.

Molnár József kántor Kunszentmiklós. 1878—4

MÁRCIUS 15.

1896—7

megünneplésére alkalmas iskolai és ifjúsági egyfelvonások, igen könnyen s hatásosan előadható szindarabok. — 1. **Március 15.** 2. **A szabadság ünnepe.** 3. **Az öreg honvéd.** 4. **A hazáért.** 5. **A honvéd.** 6. **Talpra magyar.** Három füzet 2 K. Hat füzet 4 K postai szállítással. (Utánvételes küldés 50 fillérrel több.)

PÁSZTOR JÓZSEF, Budapest, I. kerület, Fehérvári-u. 35. III. 4.

A jó hazafi. Március 15-iki gyermekszínjáték egy felvonásban. Könnyen és gyorsan betanítható. A bemutató előadáson leirhatatlan tisztezt aratott.

Megrendelhető a szerzőnél: **VEVERANNÉ WÁRLAM RÓZA,** tanítónőnél **Abony, Pest m.** 105—5 **Ára 1 korona.**

Postadíj 10 fillér. Bélyegben is elküldhető. Utánvétellel nem rendelhető meg! — Ezen mű tiszta jövedelmének 10%-a az abonyi Kossuth-szobor javára s 10%-a a tanítók árvaínak javára adatik.

Legjobb iskolai daloskönyv a

Ris muzsikus

Szerkeszté:

JOSVAY GÁBOR.

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyezve. Jövahagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

I-II. füzet ára 80-80 fillér.
A 100 dal kotta nélkül 40 fillér.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál (BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egységes

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté JÓSVAY GÁBOR.

Tartalmazza 500 legszebb egyházi énekünket hangjegyezve s az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egri főegyházmegeyeri hat. jóváhagyásával.

Ára erős és diszes vászonkötésben 2 korona.

**SZINPAD NÉLKÜL IS ELŐADHATÓ:
Világosi öreg honvéd meséje**

Portómentes küldéssel 1 korona. Wiesenbacher József, Világos.

STAMPAY ének- és imakönyve

(XX. kiad., 256. old.) kötve 30 fill., vászonban 50 fill. Tízre egy ingyen. Kötta egyszer ingyen, kötve 30 fill. bőr v. bársony netto 3 K., borj bőr 4 K. KÖBÖLKUTON, Esztergom m. A Stampay Miklós-féle KÖSZÖNTŐKÖNYVECSKE nem nálam kapható, hanem öcsémnél NÓGRÁDKISTERENYÉN. 12 db franko 2 K-ért 1352-3

Az egész világon az összes népeknél és nemzeteknél elvan terjedve 23 év óta a Kathreiner-féle Kneipp malátakávé.

A Kathreiner millió és millió családnak mindennapos reggeli és oszonna itala.

Kell-e ékebben szóló bizonyíték ezen legjelesebb kávépótszer és pótkávé jósága, zamata és olcsósága mellett?**Iskolai ünnepélyek.**Szerkesztette:
GYÓRFFY J.
igazg. - tanító.

Tömeges rendeléseknél árkedvezményt nyújt a kiadó Szent-István-Társulat ♦♦♦♦

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent ezen gyűjteményes munka részletes programot ad a népiskolákban köteles és szokásos mindennemű iskolai ünnepségre. A 330 lapra terjedő munka

ára kötve 2 korona

Külön füzetekben is megjelentek az egyes ünnepélyekre egybegyűjtött alkalmi költemények és beszédek. Mint időszerűt ajánljuk a tisztelt tanító urak és iskolafenntartók szives figyelmébe a következőket:

1. A szabadság emlékűnepe (márc. 15.)

II. füzet; ára 20 fillér.

2. Az 1848-iki főr. emlékezete (ápr. 11.)

III. füzet; ára 20 fillér.

3. Vallásos ünnepek (husvétii versek.)

VII. füzet; ára 24 fillér.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. szám.)

N

A k

Megjelenik m
fizetési ára eg
4 korona, egy
Szerkesztőség
utca 28. szám
Kéziratokat

Komoly

(cj) Régi
sokat szónol
zokogjuk ke
csapokat: f
A sérelmek o
befelé még e
mi nem lehet
tökéletesebb
csak kifelé d
vagy megün
ünnepi besz
vagy azt az
feljebb még
és megdicsé
katholikus vNe tessék
ezt kissé erő
ből tódultak
ságukat. A f
megfejtetet
bennem. Ne
jőnevű vidé
tem. Melléke
szat az Alkot
neki. Ember
ban örültem
érdeklődik a
Szinte fogad
ennek a tan
likus község
intézmény: k
pártoló tags
zanak község
egészen más
hőshöz illő g
súlyozom: m
hogy ő a p
Alkotmányt
a szót más
S hogy a ha
a Nap-ot és
de hirhede n
Ezek után